

मासिक अपडेट

सामुदायिक आत्मनिर्भर सेवा केन्द्र

अप्रिल, २०१७

सामुदायिक आत्मनिर्भर सेवा केन्द्र, जिल्ला भूमि अधिकार मञ्च र राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्चले अप्रिल महिनामा गरेको गतिविधीको संक्षिप्त प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

©CSRC जल्ला भूमि अधिकार मञ्च दाढले पृथ्वी दिवसको उपलक्षमा आयोजना गरेको कार्यक्रममा सहभागी किसानहरु

यस महिनाका मुख्य अभियान, क्रियाकलाप र उपलब्धीहरु

संयुक्त लालपुर्जा

यो महिना महोत्तरीमा ६, उदयपुरमा १, रौतहटमा १ र बर्दियामा १ गरि जम्मा ९ जोडीले १.७३ हेक्टरमा संयुक्तपुर्जा निर्माण गरि सम्पत्तिमा समान अधिकार कायम गरेका छन् ।

बर्दिया नगरपालिका वडा नं. ११ खुन्टिपुर, वडा नं. ८ दुधा, बाँसगढी नगरपालिका वडा नं. ३ उत्तरभकारी र बढैयाताल गाउँ पालिका दैलेखी टोलका जम्मा १८७ जनालाई जिल्ला मञ्चले शिविर आयोजना गरि संयुक्तपुर्जाको नीति, प्रक्रिया र महत्वको बारेमा जानकारी प्रदान गरेको छ । सोही शिविरबाट प्राप्त जानकारीबाट प्रभावित भई १७ जोडीले संयुक्तपुर्जा बनाउने प्रतिबद्धता गरेका छन् ।

मोही जग्गा बाँडफाँड अभियान

मोही जग्गा बाँडफाँडका लागि महोत्तरीमा ३२, सर्लाहीमा ११३, सिन्धुपाल्चोकमा ६, सिरहामा ५५ गरि जम्मा २०६ र जग्गा नामसारीका लागि सिरहामा १३१ जनाले निवेदन दर्ता गरेका छन् । महोत्तरीमा रविन्द्र चौधरीको ०.१९ हेक्टरमा हक कायम भएको छ ।

सदस्यता नविकरण, वितरण र संगठन निर्माण

बर्दिया र सिन्धुपाल्चोकका गाउँ भूमिअधिकार मञ्चका जम्मा ७४३ जनाले सदस्यता नविकरण गरेका छन् । त्यसैगरि ओखलदुङ्गा, दाङ्ग र सिन्धुपाल्चोकमा जम्मा १७५ जनाको सदस्यता वितरण भएको छ ।

जिल्ला मञ्च उदयपुरमा १, ओखलदुङ्गामा १ र सर्लाहीमा २ गरि जम्मा ४ वटा गाउँ मञ्च गठन भएको छ ।

स्थानीय निकायबाट श्रोत प्राप्त

महोत्तरीको नयाँटोल गाउँ भूमि अधिकार ख्यरमारा ४ मा भूमिघर निर्माणको लागि जिल्ला विकास कार्यालय जलेश्वर महोत्तरीबाट रु १ लाख रकम विनियोजन गरिएको छ र भवन निर्माण कार्यका लागि छलफल अधि बढाइएको छ ।

कृषि उद्यम र व्यवसाय

जिल्ला भूमिअधिकार मञ्च उदयपुरले जिल्लाको सिद्धिपुरको दारुला, सालघारी, सुगारे संघर्षशील, आदर्श, चन्द्रसुर्य र सरस्वती गाउँ मञ्चमा बाखा, बंगुर र हिलेखोला, सालघारी, लुङ्गिनटार र माटेखोला गाउँ मञ्चमा भूमि घर निर्माणका लागि रु. १८७५० का दरले रु. ७५,००० सहयोग गरेको छ । त्यसैगरि मञ्च द्वारा नै सुकुम्बासी, एकता र धनगढी गाउँ मञ्चमा १/१ थान मोटर कृषि उद्यममा सहयोग गरिएको छ भने जलेश्वरीमा टनेल पनि वितरण गरिएको छ ।

जिल्ला मञ्च सर्लाहीले कर्मैया बागमती नगरपालिका वडा नं ६ को जनसफल गाउँ मञ्चका ..७ जना. सदस्यहरूलाई कुखुरा पालन व्यवसायमा सहयोग गरेको छ ।

अगुवा तथा कार्यकर्ता प्रशिक्षण

जिल्ला मञ्च सर्वाहीले कर्मेया, राजघाट, दुग्रेखोला, जानकीनगर, सासापुर, पिडारी, फरहदवा, चन्द्र नगरका गाउँ मञ्चकाका अगुवाहरुलाई अभिमुखीकरण गरेको छ। कार्यकर्ता मञ्चको इतिहास बर्तमान, र भविष्यको विषय, अगुवा र अगुवामा हुने गुणहरू, स्थानीय सवालको पहिचान र सफल तथा असफल अभियानको विषयमा छलफल गरिएको थियो। कार्यक्रमको सहजीकरण भवानी घिमिरे, आशा घतानी, अम्बिका अधिकारी र जित बहादुर गोलले गर्नुभएको थियो। प्रशिक्षणमा जम्मा ४२ जनाको सहभागिता थियो।

त्यसैगरि महोत्तरीमा अगुवा तथा अभियानकर्ताहरुका लागि क्षमता विकास गर्न ३ दिने प्रशिक्षण जिल्लाभूमि घरमा भयो। गाउँ मञ्च परिचालन, महिला अधिकार, कानूनी छलफल, सरोकारवाला विश्लेषण र समन्वय, अगुवामा हुनुपर्ने गुणहरू, अगुवा र गाउँ मञ्चको काम, कर्तव्य मजबुत गाउँ मञ्चका लागि अभियान, योजना निर्माण कार्यको अभ्यास र समुह प्रस्तुती समेत गरिएको थियो। प्रशिक्षणमा जम्मा ४७ जनाको सहभागिता थियो।

मोही जागरण अभियान

आधा जमिन लिने अभियानमा मोही किसानले मोही शिविरबाट सूचना प्राप्त गरि आफ्नो अधिकार सुनिश्चित गर्नका लागि २०७३ पुस १५ देखि फागुन १७ सम्म निवेदन दर्ता गरेका थिए। तर दर्ता गराई सक्दा पनि जमिनदारले अन्यत्र बेच्ने योजना बनाएको हुदाँ जिल्ला संयोजक लगायत मञ्चका प्रतिनिधीहरुको सहजीकरणमा मालपोत कार्यालयमा गई मालपोत अधिकृतसंग उक्त जमिन मोही किसानको पक्षमा दिलाउन छलफल गरिएको थियो र सोही अनुरुप जग्गाधनीहरु मोहीहरुलाई उनीहरुको अधिकार दिन तयार भएका थिए। जसको फलस्वरूप सर्वाहीको दुग्रे खोलामा ३ जना, पिडारी २ जना, फरहदवामा ४ जना र चन्द्रनगरमा ६ जना गरि जम्मा १५ जना मोही किसानहरुले आफूहरुले कमाएको जम्मा ४.६९ हेक्टर मध्ये २.३४ हेक्टर जमिनको स्वामित्व लिन सफल भएका छन्।

©CSRC मोही जागरण यात्रा, सर्वाही

सरकारको राजपत्रमा प्रकाशित सुचना अनुसार मोही बाँडफाँडको लागि २०७४ साल भदौ ५ गते सम्मको म्याद राखी मोहीहरूलाई निवेदन दिन आव्वान गरेको हुदा उक्त योजना अनुसार मोही किसानको कम निवेदन परेको हुनाले समय अवधि भित्र भूमिसुधार कार्यालयमा निवेदन दर्ता गराइ मोहीहरूको हक अधिकार सुनिश्चित गर्ने उद्देश्यले जिल्ला मञ्च सर्लाहीले ४, रौतहटले ७ र महोत्तरीले ३ दिने मोही जागरण यात्राको आयोजना गरेको थियो ।

जिल्ला मञ्च सर्लाहीको कार्यक्रममा स्थानीयस्तरका राजनितिक दलका प्रतिनिधी, समाजसेवी, स्थानीय मोही तथा भूमिअधिकारबाट बच्चितहरूको सहभागितामा योजना बनाइएको छ । यात्राको क्रममा चन्द्रनगरका मोही किसानहरूको जमिन्दार गोविन्द चिपालुले मोही किसानहरूलाई थाहा नदिइ जमिन बेच्न लागेको खबर प्राप्त भयो । त्यस कार्य तुरन्त रोक्नको लागि विभिन्न राजनितिक दल तथा गाउँ समितिका प्रतिनिधीहरू, उक्त जग्गा कमाउने सम्पूर्ण मोही किसानहरू, जिल्ला मञ्चका संयोजक लगायत पूर्णकालिन कार्यकर्ताहरू र चन्द्रनगरका ६ वटा गाउँमञ्चका सम्पुर्ण पदाधिकारीहरू जिल्ला प्रसाशन कार्यालयमा डेलिगसन जाने काम भयो । तत्काल बेच्न लागेको १२ बिगाहा जमिन रोक्का गर्ने काय गरिएको थियो । यात्रामा जम्मा ४९६ (२८१ महिला, २१५ पुरुष जसमा दलित १८६, जनजाती २०३, बाहुन/क्षेत्री २२, मधेसी ६९ र मुस्लिम १६) जनाको उपस्थिती रहेको थियो ।

जिल्लामञ्च महोत्तरीले विभिन्न अन्तर्क्रिया, छलफल तथा भेला गरेपनि उल्लेख्य मात्रामा मोही निवेदन पेश हुन नसक्दा मोही भएका गाउँ तथा वडाहरूमा झण्डा, व्यानर र नारा सहित मोही यात्राको आयोजना गरेको थियो । यात्रामा विभिन्न १४ टोलका २००० मानिसमा मोही निवेदन पेश बारे सुचना प्रवाह गर्नुका साथै नामसारी, कुत बुझाउने, लगत कट्टा सम्बन्धि निवेदनका फारमहरू वितरण गरिएको थियो । यात्रामा मञ्चका जम्मा ९ जना सदस्यहरूको उपस्थिति रहेको थियो । जसमा महिला ५ जना थिए ।

©CSRC मोही यात्राकालागी तयारी छलफल, रौतहट

त्यसैगरि रौतहटमा स्थानीय राजनीतिक पार्टीका प्रमुख, समाजसेवी, स्थानीय निकायका प्रमुख, अगुवाहरुसंग सहकार्य गरी संगठन नभएका ठाउँहरुमा पुगी मोही निवेदन दर्ताका बारेमा छलफल गरिएको थियो । अभियानबाट मोही निवेदन पेश गर्ने सम्बन्धमा २००० भन्दा बढीले सुचना पाएका छन् भने २०० भन्दा बढी मोहीहरु भेटिएका छन् । उनीहरुलाई निवेदन पेश गर्नका लागि सल्लाह दिने काम भएको छ । यात्रामा जम्मा ४५१ (२०७ महिला, २४४ पुरुष जसमा दलित २३३, जनजाती ८४, बाहुन/क्षेत्री ३, मध्यसी १२४ र मुस्लिम ७) जनाको सहभागिता थियो ।

गाउँ ब्लक र ऐलानी जग्गाको दावी

महोत्तरीको वयलवास भूमि अधिकार मञ्च ख्यरमारा, गाउँब्लक जग्गा नापी भई नापी कार्यालय महोत्तरीवाट ७ दिने सुचना आएकोमा बसोवास गर्ने ६४ घरधुरीले निवेदन फारम भरि पेश गरेका छन् भने सोही जिल्लाको ख्यरमारा ऐलानीमा बसोवास गरेका तर आधार पत्र लिन छुटेका २३ घरपरिवारले वडा कार्यालयवाट आधार पत्र लिएका छन् ।

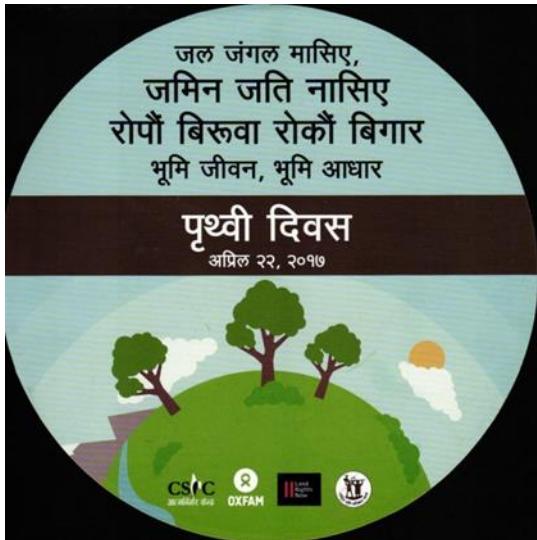
भुमिघर निर्माण

दिगोपना दिनको लागी जिल्ला भूमि घरको अति आवश्यकता रहेको र संस्थाको नाममा अचल सम्पत्ति उपलब्ध भएकोमा जिल्ला भूमि अधिकार मञ्च, ओखलदुंगालाई अभियानलाई अगाडी बढाउनको लागी र यसलाई निरन्तरता दिनको लागी थप जोश जाँगर र हौसला मिलेको छ । उक्त जग्गामा जिल्ला मञ्चको भूमि घर निर्माणको लागी घडेरी खार्ने काम पनि भइसकेको छ ।

कुन्तादेवी १ हाल मोलुङ्ग गाउँ पालिका १ वस्ते गंगा बहादुर ढकाल खत्री र श्रीमति होम कुमारी खत्रीको संयुक्त पूर्जाबाटै अर्थात संगोलनामा कायम भएको कित्ता नं. १०७५ को ४ आना जग्गा जिल्ला भूमि अधिकार मञ्च, ओखलदुंगालाई दान स्वरूप मालपोत कार्यालयमा कार्यालयको नाममा रजिष्ट्रेशन गरिदिनुभएको छ । हाल सरस्वती मा.वि बुडनाममा कार्यरत शिक्षक गंगा ढकालले स्वर्गीय पिता रत्न बहादुर ढकालको स्मृतिमा उक्त जग्गा भूमि अधिकार मञ्चलाई उपलब्ध गराउनु भएको हो । आगामी दिनमा मञ्चलाई

पृथ्वी दिवस भव्यताका साथ सम्पन्न

दिवसको लागि नेपाली स्टीकर छापी त्यसलाई वाडिएको थियो त्यसैगरि सिरहामा पृथ्वी दिवसका बारेमा किसानहरु संग अन्तर्क्रिया गरिएको थियो ।

©CSRC पृथ्वी दिवसको अवसरमा माटो च्यालीमा उपस्थित सहभागीहरु, दाङ

पत्राकार चन्द्र किशोर भा को लोकतन्त्रमा दुहुरो माटो शिर्षकमा कान्तिपुर दैनिकमा लेख प्रकाशन भएको थियो । पृथ्वी दिवसको अवसरलाई नै लक्षित गरि लेखिएको उक्त लेखमा खास गरि सबैभन्दा बढि पिछडिएका समुदायहरुले वातावरण ह्वासका विषयमा चासो भएको तर यस्तो हुनुको मुख्य कारण बारे उनीहरु अनविज्ञ रहेको कुरा उल्लेख

गरिएको छ । साथै अहिले सरकासंग समाधान विनाका धेरै नै समस्याहरु रहेका र भूमि सम्बन्धिका सवालहरु प्रभावकारी ढंगले छलफल गरिनुपर्ने कुरालाई पनि राखिएको छ । कृषिमा आधुनिकीकरणको नाममा उन्नत जातका सीमित बालीलाई एकोहोरो प्रोत्साहन गरिएको र रासायनिक मल र विषादीको बढी प्रयोगका कारण रैथाने बाली तथा जात विस्थापित भएको कुरा पनि राख्नुभएको छ ।

गरिबी, सामाजिक अन्याय र जोखिमका कारणहरु सम्बोधनका लागि सहभागीमुलक पढ्ती तालिम

गरिबी, सामाजिक अन्याय र जोखिमका मूल कारणहरुको पहिचान, जटिलता र अन्तसम्बन्धहरुको विष्लेशण गर्ने, शीप विकास गर्ने, गरिबी, बन्धितिकरण र जोखिममा परेका व्यक्ति, परिवार, समूह र समुदायको पहिचान गरि सोको अन्तर्निहित कारणहरुको सम्बोधनका लागि रणनिती र योजना तयार गर्ने उद्देश्यले सामुदायिक आत्मनिर्भर केन्द्रले सिरहामा गरिबी, सामाजिक अन्याय र जोखिमका मुल कारणहरुको सम्बोधनका लागि सहभागीमुलक पढ्ती (*UCPVA*) तालिम बैशाख ६ देखि ९ सम्म सम्पन्न भयो । तालिममा जिल्ला भूमि अधिकार मञ्च (ओखलढुडा, उदयपुर, सिराहा, सप्तरी, महोत्तरी र आत्मनिर्भर केन्द्रका गरी जम्मा २६ जना सहभागी थिए, जसमध्य १० जना महिला थिए । तालिमको सहजिकरण आत्मनिर्भर केन्द्रका अभियान व्यवस्थापक कल्पना कार्कीले गर्नुभएको थियो । तालिमको पहिलो दिन गरिबी मापनको लागि आवश्यक विधीको बारेमा छलफल गर्नुका साथै सोही अनुसार कार्यतालिका तयार गरिएको थियो । त्यस पश्चात नैनपुरको मुसहर बस्तीमा समुदायको सहभागितामा नमुना अभ्यासको रूपमा २५ घर समेट्ने गरि सामाजिक नक्सा, शक्ति नक्सांकन र विश्लेषण गरिएको थियो । उक्त विश्लेषणका आधारमा सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र भौतिक विकासका हिसाबले सबैनदा पछाडि परेका चारवटा बस्तीहरु (सोनापुर बस्ती टोल, बलुवा टोल, नैनपुर र नेगरुवाको शान्तीपुर) को छनोट गरि गरि मापन अभ्यास र विश्लेषण गरिएको थियो ।

©CSRC सिरहा, समुदायको मदतले सामाजिक श्रोत नक्सांकन गर्दै तालिमका सहभागी

यी बस्तीहरुमा धेरै जसो घरधुरीहरु दलित समुदायका थिए र उनीहरु कृषि मजदुरका रूपमा कार्यरत छन् । यी बस्तीहरुमा अझैपनि छुवाछुत तथा दाइजो जस्ता कुप्रथा देखिन्छ । दलितको तुलनामा अन्य जातजातीका मान्छेहरु अलि वढि सशक्त देखिएका थिए भने यी समुदायहरुमा प्रत्येक घर बराबर १ युवा खाडी मुलुकमा काम गर्न जानको लागी ६० प्रतिशत सम्म व्याज तिरेर रिन लिन वाध्य भईराखेका छन् जसले गर्दा गरिब अझै गरिब बन्दै गएका छन् । उनीहरु लामो समयसम्म बाहिर बस्दा पनि रीन तिर्न असमर्थ भईराखेको अवस्था छ ।

जोखिमयुक्त बस्ती स्थानान्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धि कार्यविधि २०७३ को अन्तरक्रिया कार्यक्रम

राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण सिंहदरबार काठमाडौंको आयोजना र सामुदायिक आत्मनिर्भर सेवा केन्द्रको सहकार्यमा रसुवा जिल्लाको सदरमुकाम धुन्चेमा जोखिमयुक्त बस्ती स्थानान्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धि कार्यविधि २०७३ सम्बन्धमा १ दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम वैशाख ६, २०७४ मा सम्पन्न भयो । कार्यक्रममा जम्मा ५५ जना (६ महिला ४९ पुरुष, २ दलित, १९ जनजाति र ३३ ब्राह्मण/क्षेत्री) को सहभागिता रहेको थियो ।

©CSRC जोखिमयुक्त बस्ती स्थानान्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धि कार्यविधि २०७३ को अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सहभागी

कार्यक्रमको अवसरमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका प्रमुख नापी अधिकृत कमल घिमिरेले जोखिमयुक्त बस्ती स्थानान्तरण तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धि कार्यविधि २०७३ को विषयमा प्रस्तुती गर्नुभएको थियो । साथै रसुवा जिल्लाको सन्दर्भमा भूकम्पपछि राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणबाट भएको भौगोलिक अध्ययनको प्रतिवेदनपनि प्रस्तुती गर्नुभएको थियो । हाल लाडटाड, हाकु र डाढाँगाउँ गाविसका केही भागहरू बसोबासयोग्य नभएको र उनीहरूलाई अन्यत्र बसोबासको व्यवस्था गरिनुपर्ने सुझाव भौगोलिक अध्ययन टोलीले दिएको जानकारी पनि गराइएको थियो । सहभागीहरूले भूकम्पगएको २ वर्ष भन्दा बढी समय वित्तसक्दा पनि उल्लेख्य रूपमा पुनर्निर्माणको प्रगती हुन नसकेको प्रति गुनासो राखेका थिए । साथै प्राधिकरणले ल्याएको कार्यविधिहरू भूकम्प पीडित मैत्री नभएकाले समस्या आइरहेको गुनासो पनि गरेका थिए ।

कार्यक्रम पछिका मुख्य उपलब्धीहरू यसप्रकार रहेका छन् -

- गुनासोमा पनि नाम छुटेका परिवारको रकम पुनःनिवेदन पेश गर्ने, उनीहरूको घरघरमापुनः प्राविधिकहरू सर्वेक्षणको लागि पठाउने,
- पहिलो किस्ता रकम लिएर पनि घर बनाउन नसकेको परिवारलाई दोस्रो किस्ता दिने वा त्यस्तो परिवारलाई थप सहयोग गर्ने भन्ने विषयमा केन्द्रमा छलफल गर्ने,
- गुनासोमा नाम निस्केका तर सम्झौता हुन नसकेको परिवारको लागि छिडै सम्झौता प्रक्रिया अघि बढाउने, यसको लागि सबै गाउँपालिका प्रमुखहरूले वडा सचिवहरूलाई जानकारी गराउने,
- लाडटाड र हाङ्कु लगायतको भूकम्पले क्षति पुऱ्याएको स्थानको भौगोलिक अध्ययन सुरु गर्ने र बस्न योग्य ठाउँ र अयोग्य ठाउँको निक्यौल गरी टुड्गो लगाई पुनर्वास प्रक्रिया अघि बढाउन सिफारिस गर्ने,
- प्राविधिक कर्मचारीहरूलाई राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले प्रशिक्षण गर्ने, भवन तथा सहरी विकास डिभिजन कार्यालयले त्यसको अनुगमन तथा परिचालनमा बढी जोड दिने,
- सम्झौता भएर पनि हालसम्म पनि पहिलो किस्ता वापतको रकम पाउन नसकेका परिवारलाई जिल्ला समन्वय समितिले प्रक्रिया अघि बढाउने, रोकिएकाहरूको रकम बैंकमा पठाइदिन पहल गर्ने,
- सुकुम्बासी, विस्थापित, सडकले जग्गा रोक्का गरेको र आफूसँग नयाँ घर बनाउने जग्गानभएको परिवार र सार्वजनिक जग्गामा बसेका परिवारको व्यवस्थापन गर्नको लागि २ लाख रुपियाँ रकम दिने।

जिविकोपार्जनमा सहयोग

मौरी पालनमा संलग्न किसान लाभान्वित

रसुवा जिल्ला मञ्चले कृषि विकास कार्यालयसँग समन्वय गरी भोले गाविसका मौरीपालन गरिरहेका किसानहरूलाई १८ थान मौरीसहितको घार वितरण गर्ने काम भयो । १० जना किसानहरूले पहिलेदेखि गरिरहेको मौरी पालनमा मौरीले घार छाडी उडेकाले मौरीपालन व्यवसाय त्यती सफल हुन सकेको थिएन । किसानहरूले पुनः मौरीपालन गर्न चाहेपछि जिल्ला कृषि विकास कार्यालयसँग समन्वय गरी ५० प्रतिशत अनुदानमा मौरीसहितको घार उपलब्ध गराइएको थियो । बाँकी ५० प्रतिशत रकम किसानहरू आफैले लगानी गरेका छन् । बैशाख १२ गतेको दिन मौरीको घार भोले लागि मौरीको घार वितरण गरिएको थियो ।

बजार व्यवस्थापन सम्बन्धि तीन दिने तालिम सम्पन्न

बजार प्रणाली विकाससम्बन्धि ३ दिने तालिम रसुवा जिल्लाको भूमिघरमा आयोजना तथा व्यवस्थापन गरियो । वर्ल्ड जेविस रिलिफको सहयोगमा रसुवामा सञ्चालित जीविकोपार्जनमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रमअन्तर्गतका क्षेत्रका बजार पात्रहरू (सङ्कलन केन्द्र, इन्पुट सप्लायर्स, किसान), संस्थाका कर्मचारीहरू, कृषि विकास कार्यालयका कर्मचारीहरूको सहभागिता रहेको थियो । तीन दिनसम्म तालिममा सहभागी भई बजार प्रणाली विकाससम्बन्धी विषयमा विविध जानकारी लिने कार्य गरिएको थियो भने तालिमको सहजीकरण हेल्पटास नेपालको प्रशिक्षकहरूले गर्नुभएको थियो । तालिममा जम्मा ३४ जनाको (१० महिला, २६ पुरुष जसमा १ दलित, ७ जनजाति, २५ ब्राह्मण क्षेत्री र १ अन्य) सहभागिता रहेको थियो । तालिमको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मा सामुदायिक आत्मनिर्भर केन्द्रलाई परेको हुँदा प्रभावकारी व्यवस्थापन टिम मिलेर गरिएको थियो ।

योजना संक्षेप : मे, २०१७

- पुराना गाउँ मञ्चहरूको सबलिकरण (प्रगती मापक अभ्यास गरेर)
- गाउँ मञ्च निर्माण गर्ने
- संयुक्तपुर्जा शिविर गरी जोडी निर्माण गर्ने
- विभिन्न मोही केन्द्रित जिल्लाहरूमा छलफल गरी जागरण यात्रा र घर दैलो कार्यक्रम गर्ने
- ‘समावेसी पुनर्निर्माण’ शिर्षकमा नेसनल क्लेजमा दोस्रो संवाद शिंखलाको आयोजना गर्ने

